

Politiets sikkerhetstjeneste
Den sentrale enhet

Postboks 4773 Nydalen,
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Faksnr. 23 30 51 20
Besøksadresse:
Nydalen allé 35, Oslo

Kontaktperson: Christian A.
Christensen

Deres ref.:
Vår ref.: 201000743-2 008
Dato: 26. oktober 2010

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Kopi:
Justisdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Høring - NOU 2010:3 - Drap i Norge i perioden 2004 – 2009

Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev datert 18. juni 2009 vedrørende NOU 2010:3 – drap i Norge i Perioden 2004 – 2009.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) vil innledningsvis berømme utvalget for en grundig og god gjennomgang av et viktig tema. PST merker seg utvalgets funn av at av antall gjerningspersoner så var det et overveldende flertall som var i en eller annen form for psykisk ubalanse gjerne i kombinasjon med bruk av rusmidler. Videre merker vi oss videre at utvalget bl.a. anbefaler et tettere samarbeid på tvers av de ulike etatene for i enda større grad kunne forebygge slike alvorlige hendelser i fremtiden. PST støtter denne anbefalingen.

Sett i lys av PSTs oppgaver, samt også at taushetsplikt og kommunikasjon mellom helsevesenet og politiet etter vårt syn representerer den største utfordringen for samarbeid på tvers av etatene, vil vi i det følgende begrense våre kommentarer til utredningens punkt 11.8.3 og 11.8.2. Som følge av dette vil vi også for sammenhengens skyld, si noe kort om våre oppgaver knyttet til personer som på grunn av sine psykiske lidelser representerer en trussel mot spesielle grupper av personer, da nærmere bestemt myndighetspersoner.

PST er som kjent tillagt et ansvar for å forebygge og etterforske trusler mot myndighetspersoner, herunder medlemmer av Kongehuset, Stortinget, regjeringen, Høyesterett eller representanter for tilsvarende organer i andre stater¹. For PST er det helt sentralt å kunne forebygge at slike handlinger får realisere seg gjennom fysiske angrep på disse personene.

Vi finner for øvrig grunn til å understreke at det i Norge så langt har vært svært få tilfeller av fysiske angrep mot myndighetspersoner, men vi registrer med bekymring at det derimot fremsettes en rekke trusler og at denne trenden synes økende.

¹ Jf. Politiloven § 17b første ledd bokstav a, jf. politiloven § 17d første ledd bokstav c

Flertallet av de personer som fremsetter trusler mot norske myndighetspersoner, de såkalte trusselutøvere, betegnes ofte som psykisk ustabile². En betydelig andel av disse personene, er fra helsevesenets side diagnostisert med ulike sinnslidelser. Især er forekomsten høy av personer med psykotiske tilstander og alvorlige personlighetsforstyrrelser. Mange psykisk syke trusselutøvere er eller har vært underlagt psykiatrisk behandling. Som følge av endringer i behandlingstiltak, medisiner og livssituasjon opplever mange av disse personene betydelige svingninger i sin sinnstilstand. Dette kan medføre periodiske variasjoner i aggresjonsnivå og handlingsdyktighet, og dermed i farlighetsgrad overfor myndighetspersoner. Flere trusselutøvere misbruker rusmidler, noe som i kombinasjon med alvorlig sinnslidelse kan bidra til å høyne voldspotensialet. Sett i lys av rapportens funn knyttet til sammenhengen mellom gjerningsperson og rusmiddelbruk er dette foruroligende.

I mange tilfeller er psykisk ustabile personers truende atferd mot myndighetspersoner primært å anse som en del av deres sykdomsbilde. Kontakt med Helsevesenet og eventuelle behandlingsinstitusjoner er derfor vesentlig for å inneholde informasjon i forhold til å kunne foreta en vurdering om hvorvidt en trusselutøver har kapasitet (evne) og intensjon (vilje) til å utføre et fysisk angrep som PST har til som oppgave å avverge.

Som pekt på av utvalget i rapportens punkt 11.8.3 er det etter dagens regelverk ikke adgang til regelmessig å utveksle denne type informasjon mellom helsemyndighetene og politiet i disse tilfellene. For PST gir dette atskillig grunn til bekymring, da det i ytterste konsekvens medfører at vår mulighet til å forebygge denne typen alvorlige hendelser blir vesentlig redusert.

Dette er videre en utfordring som PST må jobbe med daglig i vårt arbeid knyttet til disse sakene. I vår kontakt med helsevesenet opplever vi at det er en stor grad av usikkerhet med hensyn til hvorvidt unntakene fra taushetsplikten i helsepersonelloven § 23 nr. 4 og § 31 tilsier at PST kan motta opplysninger knyttet til konkrete trusselutøvere. Erfaringene våre er således at både helsepersonell og de ulike institusjonene praktiserer reglene ulikt og dette medfører at det blir noe tilfeldig om og eventuelt i hvilken utstrekning PST får de opplysningene vi trenger. Etter PSTs vurdering er dette en uakseptabel og unødvendig sikkerhetsrisiko som kan løses gjennom en regelendring.

Det vil etter PSTs vurdering være et viktig forebyggende virkemiddel å få en regelendring, som i større grad åpner for bedre og mer forutsigbar informasjonsutveksling mellom helsepersonell og PST når det gjelder psykisk syke personer som representerer en trussel mot myndighetspersoner.

Det er videre PSTs vurdering at unntak fra taushetsplikten i disse tilfellene også vil være et relevant og effektivt middel til å hindre slike tragiske hendelser. Som nevnt tidligere er denne type informasjonsutveksling helt avgjørende for å kunne vurdere både hvilken trussel personen utgjør samt hvilke tiltak som må settes i verk for å avverge eventuelle handlinger. Det kan også være verdt å merke seg at land som har vært utsatt for skjebnesvangre angrep på sine myndighetspersoner, har identifisert at unntak fra taushetsplikten vil være et effektivt virkemiddel for å forebygge slike hendelser. I denne sammenhengen synes det hensiktsmessig å vise til at for eksempel Sverige endret sin lovgivning i forhold til denne typen trusselutøvere og la til rette for

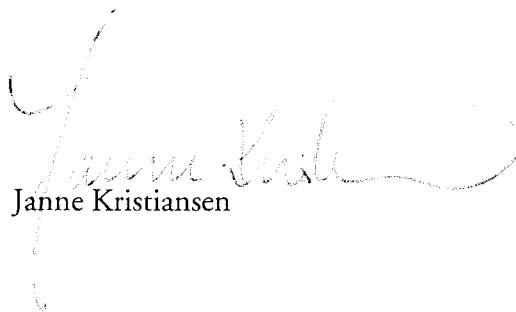
² Uttrykket *psykisk ustabil* viser her til personer som er psykisk syke, ruset og/eller i en vanskelig livssituasjon.

slik en regelmessig informasjonsutveksling mellom helsemyndighetene og SÄPO, som følge av det fatale utfallet av angrepet på Anna Lind.

PST støtter således den vurderingen som utvalget gjør i rapportens punkt 11.8.3 om at adgangen til å utveksle informasjon både fra politiet samt også fra helsemyndighetenes side knyttet til denne gruppen trusselaktører bør utredes nærmere.

Etter PSTs vurdering bør det gis høy prioritet for å nedsette en slik utredning så hurtig som mulig slik at dette problemkomplekset kan bli avklart. Som følge av vårt ansvar knyttet til dette området, deltar PST gjerne i en slik utredning.

Når det gjelder de konkrete forslagene som utvalget fremsetter i punkt 11.8.2.1 flg. er dette etter PSTs vurdering gode og hensiktsmessige forslag og vi støtter således disse. PST har for øvrig ingen ytterligere merknader til utvalgets forslag i rapporten.

Janne Kristiansen